

Z E S P Ó Ł
I N F O R M A C J I
P O L I T Y C Z N E J
K W P Z P R
W B I A Ł E J
P O D L A S K I E J

FAKTY

SERWIS INFORMACYJNY

Nr 48

Do użytku wewnętrznego

WYBORY DO ORGANÓW SAMORZĄDU MIESZKAŃCÓW MIAST I WSI

Zgodnie z Ustawą o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy, tj. do 17 grudnia br., odbyć się muszą wybory do organów samorządu mieszkańców miast i wsi. Zebrania i konferencje, które dokonają wyboru komitetów osiedlowych i obwodowych w miastach, rad sołeckich i sołtysów na wsi, przeprowadzone zostaną w IV kwartale br. O ich terminach na terenie miast i wsi zdecydują właściwe rady narodowe stopnia podstawowego.

Wybory będą miały duże znaczenie polityczne; w ich wyniku ukształtowany zostanie jednolity system samorządu terytorialnego, obejmujący rady narodowe i samorząd mieszkańców. Kampania poprzedzająca wybory będzie stanowić swoiste "przedłużenie" kampanii wyborczej do rad narodowych, stwarzać będzie możliwość dyskusji o najważniejszych dla lokalnych społeczności problemach i sposobach ich rozwiązywania. Jej podstawowe cele to:

- pobudzanie aktywności i inicjatywy mieszkańców do podejmowania i samodzielnego rozwiązywania występujących w miejscu zamieszkania problemów,
- ukształtowanie nowych, zgodnych z założeniami ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego struktur samorządowych w mieście i na wsi,
- dokonanie wyboru członków organów samorządu mieszkańców gwarantujących zgodną z założeniami ustawy realizację zadań samorządu,
- ukształtowanie spójnego systemu powiązań między radami narodowymi a samorządem mieszkańców, pozwalającego na szybkie i skuteczne rozwiązywanie spraw lokalnych.

Czym ma być samorząd mieszkańców.

Znaczenie obecnych wyborów do organów samorządu mieszkańców można lepiej zrozumieć, jeśli się zważy na fakt, iż Ustawa o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego z 20.07.1983 r. całkowicie zmieniła dotychczasową sytuację prawną samorządu mieszkańców. W myśl jej postanowień rady narodowe oraz samorząd mieszkańców zostały zespolone w jednolity system samorządu terytorialnego, stając się podstawowym ogniwem socjalistycznej demokracji lokalnej. Szczegółowo określona w przepisach XIII rozdziału pozycja samorządu mieszkańców sytuuje go jako samodzielną reprezentację wsi lub osiedla miejskiego, wyposażoną we własne kompetencje i środki działania. Są to przede wszystkim kompetencje stanowiące, tzn. takie, w których uchwały samorządu / w ramach planu społeczno-gospodarczego miast i gmin/ mają moc równą uchwałom rady narodowej, w następujących sprawach:

- utrzymania, konserwacji i remontu obiektów mieszkalnych osiedlowej infrastruktury lub miejskich urządzeń socjalnych, kulturalnych i sportowych
- w innych sprawach przekazanych mu do rozstrzygnięcia przez daną radę narodową

W pozostałych sprawach samorządowi przysługują kompetencje opiniodawcze, dotyczące zwłaszcza funkcjonowania sieci handlowej i usługowej, komunikacji, opieki zdrowotnej i innych spraw, w tym wykorzystania funduszy przeznaczonych na cele społeczne. Zasięganie opinii samorządu w tych sprawach jest przez administrację terenową obowiązkowe. Tak samo jest obowiązkowe zasięganie opinii co do projektu planu społeczno-gospodarczego miasta/dzielnicy/ i gminy, projektu zagospodarowania przestrzennego oraz innych projektów uchwał rady narodowej dotyczących osiedla lub sołectwa.

A oto jak Ustawa o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego określa zadania samorządu:

Art. 153. 1. Do zadań samorządu mieszkańców należy:

- 1/ zapewnianie udziału mieszkańców w rozpatrywaniu spraw socjalno-bytowych, kulturalnych, opieki zdrowotnej, sportu, wypoczynku i innych, związanych z miejscem zamieszkania,
- 2/ kształtowanie socjalistycznych stosunków współżycia,
- 3/ organizowanie samopomocy mieszkańców i wspólnych prac na rzecz miejsca zamieszkania, a zwłaszcza w zakresie opieki nad młodzieżą i jej wychowywaniem, rozwijania opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, upowszechniania

nia kultury, utrzymywania porządku, spokoju i czystości.

2. Samorząd mieszkańców sprawuje kontrolę społeczną nad działalnością jednostek organizacyjnych związanych z warunkami życia w osiedlu lub na wsi.

Art. 154. 1. Samorząd mieszkańców w zakresie swoich zadań :

1/ w ramach ustaleń planu społeczno-gospodarczego miasta /dzielnicy/ i gminy podejmuje uchwały w sprawach utrzymywania, konserwacji i remontu obiektów mieszkalnych, osiedlowych/wiejskich/ urządzeń socjalnych, kulturalnych i sportowych oraz w innych sprawach przekazanych mu do rozstrzygnięcia przez radę narodową stopnia podstawowego.

2/ opiniuje pozostałe sprawy należące do zakresu działania samorządu mieszkańców, a zwłaszcza sprawy dotyczące rozwoju i funkcjonowania sieci handlowej i usługowej, komunikacji, osiedlowych /wiejskich/ placówek opieki zdrowotnej i oświatowo-wychowawczych, wykorzystania funduszy przeznaczonych na opiekę społeczną,

3/ przedstawia właściwym jednostkom organizacyjnym lub ich jednostkom nadrzędnym wnioski z wyników kontroli społecznej,

4/ może uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym na zasadach ustalonych dla organizacji społecznych przez Kodeks postępowania administracyjnego,

5/ organizuje i prowadzi działalność społeczną na rzecz zaspokajania wspólnych potrzeb mieszkańców.

2. Samorząd mieszkańców opiniuje projekty planu społeczno-gospodarczego miasta/dzielnicy/ i gminy, projekty zagospodarowania przestrzennego oraz inne projekty uchwał rad narodowych w części dotyczącej osiedla mieszkaniowego/sołectwa/.

3. Samorząd mieszkańców w celu integracji społecznego działania w osiedlu mieszkaniowym miasta i w sołectwie w gminie współdziała z organizacjami społecznymi zainteresowanymi problematyką miejsca zamieszkania oraz z występującymi na jego terenie różnymi formami samorządu, a zwłaszcza samorządem załóg przedsiębiorstw, samorządem społecznym i samorządem społeczno-zawodowym.

Na podkreślenie zasługuje też fakt, że Ustawa zapewnia samorządom mieszkańców możliwości dysponowania na ich działalność odpowiednimi środkami finansowymi. Fundusze samorządu mieszkańców składają się z wydzielonych przez rady narodowe środków finansowych, dobrowolnych wpłat zakładów, organizacji i mieszkańców, środków uzyskiwanych z organizowanych przez samorząd przedsięwzięć, a także

mogą pochodzić z ustalonej przez właściwy organ administracji państwowej na wniosek samorządu mieszkańców części opłat czynszowych. Plan finansowo-rzeczowy samorządu mieszkańców zatwierdza ogólne zebranie lub konferencja delegatów.

Gwarancją skuteczności działań samorządu mieszkańców jest ustawowe zobowiązanie terenowych organów administracji państwowej oraz podporządkowanych im jednostek organizacyjnych do uwzględniania i realizowania uchwał, opinii i wniosków samorządu. W przypadku zajęcia odmiennego od treści uchwał, czy opinii stanowiska musi być ono przedstawione samorządowi wraz z uzasadnieniem. Jeśli jednak, zdaniem samorządu, naruszyło to istotne interesy mieszkańców, przysługuje im prawo wniesienia sprzeciwu do prezydium rady narodowej.

Prezydium rady narodowej po zbadaniu sprzeciwu, o którym mowa wyżej, podejmuje interwencję wobec organu lub jednostki, która wydała kwestionowane rozstrzygnięcie. W razie nieuwzględnienia sprzeciwu, wydaje postanowienie o wstrzymaniu realizacji tego rozstrzygnięcia i wnos sprawę pod obrady sesji rady, której uchwała ostatecznie rozstrzyga sprawę.

Kolejną gwarancją skuteczności działania samorządu stanowi uprawnienie go do uczestnict-

wa w postępowaniu administracyjnym w sprawach dotyczących mieszkańców osiedla lub wsi na prawach strony. Oznacza to, że przysługują mu wszystkie związane z tym prawa, łącznie z możliwością zaskarżenia decyzji do sądu administracyjnego.

Jak z powyższego wynika uprawnienia, w jakie Ustawa wyposażyła samorząd mieszkańców dają mu szansę stania się rzeczywistym gospodarzem swego osiedla bądź swojej wsi.

Zgodnie z Ustawą nadzór nad działalnością samorządu sprawuje rada narodowa stopnia podstawowego oraz w jej imieniu - prezydium. W ramach tych uprawnień rada narodowa dokonuje oceny pracy samorządu oraz organizuje wymianę doświadczeń w tym zakresie. Prezydium rady może zawiesić wykonanie uchwały samorządu, jeśli stwierdzi, że uchwała ta jest sprzeczna z prawem, natomiast rada narodowa może na sesji tę uchwałę uchylić. Prezydium ma prawo zawieszenia w czynnościach członków organów wykonawczych samorządu do czasu rozpatrzenia sprawy przez zebranie mieszkańców, konferencję delegatów lub zebranie wiejskie.

W pozostałej części stosunki pomiędzy radą narodową a samorządem mieszkańców ustawa normuje w sposób następujący:

- rada narodowa stopnia podstawowego może powierzyć organom samorządu mieszkańców rozpatry

wanie /rozstrzygnięcie określo-
nych spraw pozostających w za-
kresie jej kompetencji/

- prezydium rady narodowej
okresowo rozpatruje i ocenia
prawidłowość i terminowość
realizacji uchwał i opinii sa-
morządu mieszkańców, a w wypad-
ku stwierdzenia istotnych zanie-
dbań i uchybień - zobowiązuje
właściwe jednostki do ich
usunięcia,

- komisje rady w zakresie swych
właściwości współpracują z orga-
nami samorządu mieszkańców,

- fundusze samorządu składają
się z wydzielonych przez radę
środków finansowych,

- rada zatwierdza uchwalony
przez zebranie mieszkańców sta-
tut samorządu,

Wybory do organów samorządu mieszkańców

Organami samorządu są :

1. ogólne zebranie mieszkańców
albo konferencja delegatów - ja-
ko organy stanowiące.

2. wybrane przez nie organa wy-
konawcze :

- w miastach są to komitety
osiedlowe/obwodowe, domowe/, a na
wsi - rada sołecka i sołtys

- inne specjalistyczne organa
samorządowe /komisje, zespoły
powoływane przez zebrania dla
realizacji określonych zadań
w ramach działania samorządu/

Ustawa o systemie rad nardo-
wych i samorządu terytorial-
nego ustaliła tylko ogólne zasa-
dy dokonywania wyborów do orga-
nów wykonawczych samorządu, a
zwłaszcza :

- przedstawicielstwo samorządo-
we i inne specjalistyczne orga-
ny wykonawcze samorządu wybie-
rane są na zebraniu mieszkań-
ców albo konferencji delegatów,

- prawo do udziału w zebraniu
mają wszyscy mieszkańcy osiedla
mieszkańczego /obwodu, domu/
lub sołectwa, posiadający czynne
prawo wyborcze do rad narodowych,

- kadencja organów wykonawczych
samorządu trwa cztery lata,

- zebranie mieszkańców osiedla
/konferencja delegatów/ wybiera
komitet osiedlowy, przewodniczą-
cego komitetu i inne specjalis-
tyczne organy wykonawcze jak
komisje, w tym komisję rewizyjną,

- w miastach mniejszych i dziel-
nicach, gdzie zamiast osiedli
tworzy się obwody, powołania
odnoszące się do komitetów
osiedlowych, dotyczą również
komitetów obwodowych,

- w osiedlach o strukturze
mieszanej organy samo- rządu
spółdzielczego są reprezentowa-
ne w organach samorządu miesz-
kańców proporcjonalnie do licz-
by prawnych mieszkańców
domów, spółdzielczych zamieszku-
jących w osiedlu,

- radę sołecką, sołtysa, a gdy
sołtys nie jest przewodniczą-

cym rady sołeckiej - jej przewodniczącego oraz inne specjalistyczne organy samorządu wybiera się na zebraniu wiejskim / np. komisję rewizyjną/.

Ustawa nie rozstrzygnęła kwestii szczegółowego trybu przeprowadzania wyborów do organów samorządu; potrzebę takich jednolitych zasad sygnalizowali działacze rad narodowych i samorządu mieszkańców. Wychodząc naprzeciw tym postulatom, a także w trosce o stworzenie jak najlepszych warunków dla przeprowadzenia wyborów, Komisja Spraw Rad Narodowych Rady Państwa zaleca :

1. Przyjąć jako jednolite zasady wyborcze określone w przekazanych przez Komisję wzorach statutów samorządu mieszkańców osiedla i samorządu mieszkańców wsi. Polegają one na tym, że :

- wybory zarządza właściwa rada narodowa stopnia podstawowego,
- przeprowadzenie wyborów powierza się wybranej przez zebranie mieszkańców komisji w składzie co najmniej 3 osób, do zadań której należy:

- a/ przyjęcie zgłoszeń kandydatów,
- b/ przeprowadzenie głosowania,
- c/ ustalenie i ogłoszenie wyników,
- d/ sporządzenie protokołu o wynikach wyborów,

- liczba kandydatów jest nieograniczona, kandydatury zgła-

szane są bezpośrednio przez uczestników zebrania,
- o charakterze głosowania /jawnym czy tajnym/ rozstrzyga zebranie wyborcze,

- za wybranych uważa się kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę głosów,

2. Komisja zaleca przyjęcie następujących zasad zwoływania zebrań wyborczych i konferencji delegatów :

1/zebranie wyborcze i konferencję delegatów zwołuje prezydium właściwej miejscowo rady narodowej stopnia podstawowego, a otwiera je i przewodniczy przedstawiciel tej rady/członek prezydium lub radny/;

2/zebrania wyborcze lub konferencje delegatów zwoływane są na określony dzień w dwu następujących po sobie terminach, w odstępach co najmniej półgodzinnych ;

3/ zebranie w pierwszym terminie jest ważne, gdy uczestniczy w nim co najmniej 1/5 uprawnionych do udziału w zebraniu mieszkańców;

4/ zebranie w drugim terminie jest ważne bez względu na liczbę obecnych na zebraniu mieszkańców;

5/ konferencja delegatów w pierwszym terminie jest ważna, gdy uczestniczy w niej co najmniej 50 proc. delegatów;

6/ konferencja delegatów w drugim terminie jest ważna bez względu na liczbę obecnych na konferencji delegatów.

3. Komisja proponuje, aby w zakresie samorządu mieszkańców miast przyjąć, że w mniejszych osiedlach /do 3 tys. mieszkańców/ wyboru organów wykonawczych samorządu dokonywano bezpośrednio na zebraniu mieszkańców, w większych na konferencjach delegatów. Delegatów na osiedlowe konferencje wybiera się na zebraniach mieszkańców domów, zespołów domów; normę przedstawicielstwa ustala się w zależności od liczby mieszkańców od 100 do 300 mieszkańców na 1 delegata.

- Zebranie mieszkańców osiedla lub osiedlowa konferencja delegatów wybiera komitet osiedlowy w liczbie osób ustalonych w statucie i inne specjalistyczne organy wykonawcze /np. komisje, w tym komisję rewizyjną/ Przewodniczącego komitetu osiedlowego wybiera się ze składu nowo wybranego komitetu. W przypadku mniejszych miast oraz dzielnic, gdzie zamiast osiedli mogą być tworzone obwo-
dy - komitet obwodowy, przewodniczącego komitetu i inne specjalistyczne organy wykonawcze wybiera się na zebraniu mieszkańców obwodu.

- W większych miastach oraz dzielnicach podzielonych na osiedla, tam gdzie samorząd mieszkańców osiedla za zgodą właściwej rady narodowej stopni podstawowego tworzy obwo-
dy jako jednostki samorządu mieszkańców

osiedla, a także organizuje samorząd w domach - wybory przeprowadza się do wszystkich tworzonych jednostek samorządowych; wybory te odbywają się po wyborze organów samorządu mieszkańców osiedla na podstawie uchwalonego przez zebranie mieszkańców osiedla /konferencję delegatów/ statutu.

- Wyborów nie przeprowadza się w osiedlach spółdzielni mieszkaniowych, gdzie organami samorządu mieszkańców są odpowiednie organy samorządu spółdzielczego wybrane na podstawie przepisów ustawy "Prawo Spółdzielcze".

- W osiedlach o strukturze mieszanej - wybiera się tylko członków komitetu będących przedstawicielami mieszkańców nie należących do spółdzielni.

W osiedlach tych zgodnie z art. 173 ust. 3 ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego organy samorządu spółdzielczego delegują do składu komitetów osiedlowych /obwodowych/ swych upoważnionych członków samorządu w liczbie proporcjonalnej do liczby uprawnionych do udziału w zebraniu mieszkańców domów spółdzielczych.

W praktyce będzie to oznaczało, że jeżeli np. połowę mieszkańców osiedla stanowią spółdzielcy, organy samorządu spółdzielczego delegują swych przedstawicieli w liczbie od-

powiadającej połowie ustalone, w statucie samorządu mieszkańców liczby członków / 10 gdy statut przewiduje 20 członków/.

Wybory organów samorządu mieszkańców mają inną formę organizacyjną niż wybory do rad narodowych. Stąd też rolę ordynacji wyborczej odgrywają w nich "Zalecenia w sprawie wyborów do organów samorządu mieszkańców" Komisji Spraw Rad Narodowych Rady Państwa, których fragment powyżej zamieściliśmy. Załącznik do tych Zaleceń stanowi swego rodzaju kalendarz wyborczy. Decyzje co do formy i organizacji wyborów pozostają jak wyżej podano, w gestii rad narodowych, które ogłaszają je i organizują.

Ogólną koordynację prac wyborczych w województwie zapewniają Prezydium WRN. Dla sprawnego całokształtu prac wyborczych prezydium rad narodowych wszystkich stopni powołują zespoły koordynacyjne. Ich zadaniem jest przygotowanie propozycji dla sesji rad narodowych zarządzających wybory, podjęcie prac nad przygotowaniem projektów statutu samorządów osiedlowych i wiejskich, projektów programu działania samorządu, nawiązanie kontaktów z PRON, organizacjami polityczno-społecznymi, kobiecymi, młodzieżowymi dla zarekomendowania przez te organizacje kandydatów na zebraniach wyborczych, organizacyjne przygotowanie zebra-

rań i konferencji. W skład zespołów koordynacyjnych powinni wejść radni, przedstawiciele PZPR, ZSL, SD, działacze PRON, związków zawodowych, organizacji kobiecych, młodzieżowych, społecznych i samorządowych / zwłaszcza spółdzielni mieszkaniowej, kolek rolniczych, samorządu pracowniczego/ oraz przedstawiciele terenowych organów administracji państwowej.

Obok wyborów ważnym zadaniem zebrań i konferencji jest uchwalenie statutu samorządu mieszkańców. Wychodząc naprzeciw potrzebom samorządu mieszkańców zostały opracowane wzory statutów samorządu mieszkańców osiedla i samorządu mieszkańców wsi, wzory zaaprobowane przez Radę Państwa. Statuty te powinny przyczynić się do ułatwienia pracy zespołom, nie są one jednak wiążące i powinny być wykorzystane stosownie do potrzeb. Przygotowując projekt statutu zespół powinien kierować się postanowieniami Ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego oraz dotychczasowymi doświadczeniami samorządu, zwłaszcza w zakresie jego struktury, podziału zadań, liczebności poszczególnych organów, procedury działania, szczególnie częstotliwości zwoływania posiedzeń, ważności obrad, zasad utrzymywania łączności z mieszkańcami, a także sposobu gospodarowania

środkami finansowymi, itp. We wspomnianych wyżej Zaleceniach Komisji Rady Państwa mówi się, że projekty statutów powinny być na 2 tygodnie przed ich uchwaleniem udostępnione mieszkańcom.

Szczególnie istotne znaczenie dla rozpoczęcia pracy nowo wybranych organów samorządów osiedlowych i wiejskich ma opracowanie ich programów działania.

Programy te powinny skoncentrować się na sprawach wynikających ze statutowych zadań samorządu, a zwłaszcza sprawach:

- utrzymania, konserwacji, remontu obiektów mieszkalnych oraz osiedlowych /wiejskich/ urzędzeń społecznych i kulturalnych oraz sportowych,
  - zagospodarowania terenu osiedla czy wsi,
  - utrzymania porządku na terenie osiedla czy wsi,
  - utrzymania dróg wiejskich,
  - organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży,
  - organizowania różnych form pomocy społecznej,
  - bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
  - lokalnych czynów społecznych, innych specyficznych problemach danego osiedla czy sołectwa.
- W programach tych należy przewidzieć działania na rzecz Narodowego Czynu Pomocy Szkole /remonty i rozbudowa szkół i budowa nowych obiektów/. W programach tych uwzględnić należy

zadeklarowane prace na rzecz osiedla czy wsi ze strony organizacji społecznych i różnych form samorządu/pracowniczego, spółdzielczego, rzemieślniczego/.

Do programów tych należy załączyć wycinki miejskich, dzielnicowych, miasta i gminy i gminnych programów wyborczych dotyczących danego osiedla czy sołectwa, przekazane przez terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego wraz z informacją o środkach do wykorzystania z funduszu miejskiego i gminnego.

Zebrania i konferencje wybierające organa samorządu mieszkańców zwoływane będą po godzinach pracy, w czasie najbardziej dogodnym dla mieszkańców. W/w "Zalecenia" Komisji Rady Państwa podkreślają potrzebę ich sprawnego przebiegu przy szerokim udziale mieszkańców. O terminie, miejscu, tematyce zebrania mieszkańcy będą powiadomieni w formie zawiadomień i ogłoszeń /np. na klatkach schodowych/, bądź w innej formie przyjętej na danym terenie co najmniej na 2 tygodnie przed terminem zebrania.

Zgodnie z "Zaleceniami" porządek dzienny zebrania i konferencji delegatów powinien obejmować :

- otwarcie zebrania i poinformowanie mieszkańców o celu, porządku dziennym oraz pracach zespołu koordynacyjnego związa-

- nych z przygotowaniem zebrania,
- uchwalenie statutu samorządu mieszkańców osiedla czy wsi,
- powołanie komisji wyborczej,
- wstępną dyskusję nad osiedlowym lub wiejskim programem działania oraz informację o stanie realizacji wniosków z kampanii wyborczej do rad narodowych,
- zgłaszanie kandydatów,
- głosowanie i ustalenie wyników głosowania.

W osiedlach i sołectwach, gdzie nie powołano dotychczas społecznych komisji pojednawczych należy: - na zebraniach i konferencjach delegatów należy omówić sprawę ich powołania i wystąpić z odpowiednim wnioskiem do właściwej miejscowo rady narodowej stopnia podstawowego.

- Wybór członków tych komisji nastąpi na najbliższym zebraniu mieszkańców /konferencji delegatów/ po podjęciu przez radę uchwały w sprawie powołania społecznej komisji pojednawczej.
- W osiedlach i sołectwach, gdzie społeczne komisje pojednawcze są powołane, a upłynęła ich kadencja, wyboru członków należy dokonać na najbliższym zebraniu mieszkańców lub konferencji delegatów po wyborach organów samorządu. W sprawach powoływania i funkcjonowania społecznych komisji pojednawczych przewidziane zostało udzielenie odpowiedniej pomocy przez organy PRON.

Pierwsze zebranie nowo wybranych komitetów i komisji dla ich ukonstytuowania się i ustalenia planu pracy, w tym opracowania programu działania samorządu, powinno być zwołane najpóźniej w ciągu czterech tygodni od daty wyborów. Na zebraniu tym należy również ustosunkować się do dotychczasowej działalności samorządu. Wskazane jest, by prezydja rad narodowych wszystkich stopni dokonały oceny przebiegu wyborów do organów samorządu mieszkańców i ustaliły wnioski zapewniające samorządowi mieszkańców realizację ich ustawowych zadań.

Udział partii w wyborach

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza zawsze zdecydowanie opowiadała się za rozwojem wszelkich form samorządności społecznej. Dała temu wyraz uchwała IX Zjazdu, stwierdzając, iż decydowanie o sprawach zakładu pracy, wsi i gminy, miasta i województwa musi się opierać na ustawowo określonych zasadach socjalistycznego samorządu społecznego. Pótwierdzone zostało tym samym wielokrotnie wyrażane stanowisko partii, iż samorząd jest istotnym składnikiem demokracji socjalistycznej w Polsce, a samorządność społeczna i przewodnia rola partii nie są ze sobą sprzecz-

ne, lecz wzajemnie się uzupełniają.

Stanowisko to legło u podstaw regulacji prawnych zawartych w ustawie o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego, która samorządowi mieszkańców miast i wsi nadała wysoką rangę ustrojową.

Obecne wybory do organów samorządu mieszkańców będą dla partii nie tylko kolejnym egzaminem organizacyjnej sprawności, ale jednocześnie egzaminem wiarygodności. W toku kampanii do rad narodowych partia przyjęła wobec wyborców zobowiązanie, że dołoży wszelkich starań, by to, co zapisane w nowej ustawie, stało się rzeczywistością. Przystępując do wyborów samorządowych trzeba mieć świadomość tych zobowiązań. Dlatego partia, jej instancje i organizacje muszą dołożyć starań, by rady narodowe i terenowe organy administracji państwowej zadbały o to, aby wszystkie problemy zgłoszone w kampanii wyborczej do rad, nurtujące mieszkańców osiedla lub wsi, możliwe do załatwienia, zostały szybko rozwiązane, a sprawy, których załatwienie jest obecnie niemożliwe, omówiono i wyjaśniono na spotkaniach z mieszkańcami.

Komitety PZPR powinny inspirować i kontrolować realizację tych zadań za pośrednictwem radnych partyjnych oraz członków PZPR zatrudnionych w

terenowych ogniwach administracji państwowej. Nakłada to też na komitety miejskie, dzielnicowe, miejsko-gminne i gminne obowiązki czuwania i usuwania przeszkód utrudniających realizację przyjętych zobowiązań wobec mieszkańców.

Zgodnie z decyzjami, polityczne kierownictwo całokształtem kampanii wyborczej do organów samorządowych mieszkańców spoczywa na komitetach wojewódzkich PZPR, a na szczeblu podstawowym na komitetach miejskich, dzielnicowych, miejsko-gminnych i gminnych, za pośrednictwem członków partii działających w zespołach koordynacyjnych oraz zorganizowanych grupach aktywu, w organach samorządu mieszkańców, organizacjach spółdzielczych, kobiecych, młodzieżowych i społecznych oraz radnych.

Podstawowym ich zadaniem jest podejmowanie takich przedsięwzięć programowych i organizacyjnych, które stworzą właściwy klimat i atmosferę społeczną wokół wyborów, zapewnią konstruktywny przebieg zebrań wyborczych i doprowadzą do uchwalenia prawidłowych statutów i programów działania samorządu.

Ale sprawą najważniejszą jest wyłonienie takich kandydatów, którzy gwarantują dobrą realizację zadań wynikających z potrzeb społecznych. W składach komitetów powinni się więc

znaleźć ludzie cieszący się autorytetem w swoim środowisku. Należy się więc zwrócić do tych osób, które uzyskały poparcie wyborców i kandydowały do rad narodowych na drugich miejscach oraz osób które nie kandydowały, a uzyskały akceptację na przedwyborczych zebraniach konsultacyjnych. Ich pozyskanie do pracy w samorządzie gwarantować powinno jego aktywną i prawidłową działalność.

Wiadomo przecież, nie ma potrzeby tego ukrywać, iż czynnikiem hamującym rozwój aktywności społecznej w miejscu zamieszkania była niewielka skuteczność i efektywność działania samorządu mieszkańców. Ustawa o radach narodowych i samorządzie terytorialnym zmienia tę sytuację, usuwa bariery, ale dopiero ludzie zadecydują, na ile zostanie ona wykorzystana w codziennej praktyce. Szansy, jaką stwarza dla rozwoju demokracji socjalistycznej samorząd

mieszkańców, nie można zmarnować.

Problem efektywności działania samorządu mieszkańców i rad sołeckich, z dniem ich wyborów, nabiera nowego wymiaru i dlatego terenowe organizacje partyjne oraz POP działające na wsi muszą tworzyć wokół tych organów sprzyjający klimat nie tylko w okresie wyborów, ale w czasie całej ich kadencji.

Takie stanowisko zajęła na swym posiedzeniu Komisja Organów Przedstawicielskich i Samorządu KC PZPR, która zapoznawała się ze stanem przygotowań wyborów do organów samorządu mieszkańców miast i wsi. Z dniem Komisji nie tylko terenowe organizacje partyjne w miastach oraz POP działające na wsi powinny zostać zobowiązane do wzmoczenia aktywności w okresie kampanii wyborczej, ale wszyscy członkowie PZPR muszą tworzyć wokół tych wyborów właściwy klimat i atmosferę społeczną.

Proponujemy przeczytać :

- T. Czajkowski: "Samorząd mieszkańców miast i wsi", broszura
Wydz. Ideologicznego KC PZPR, W-wa, wrzesień 1984 r.
- K. Gębka : "Wybory samorządowe", "Zagadnienia i Materiały"
nr 39/str. 3 - 6 /